

Orimattilan kaupunki

Lausunto hallinto-oikeuden asiaan

1223/03.04.04.04.10/2024

Orimattilan kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 27.11.2023 § 81 päättänyt talouden tasapainottamisesta ja tasapainottamistyöryhmän perustamisesta, sillä Orimattilan kaupungin talous painuu alijäämäiseksi vuodesta 2024 alkaen. Ilman sopeutustoimia alijäämä olisi vuonna 2024 noin 4 miljoonaa euroa. Alijäämäisyys johtuu merkittävilta osin valtionosuusleikkauksista ja valtakunnallisesti neuvotelluista palkkaratkaisuista. Valtionosuudet laskevat 2,3 miljoonaa euroa nykytasosta vuonna 2024. Vastaavasti palkkaratkaisut nostavat henkilöstökuluja 1,26 miljoonaa euroa nykytasosta vuoteen 2024.

Kuntalaki edellyttää, että kaupungin talous on tasapainossa tai ylijäämäinen taloussuunnitelmakauden päättyessä. Tämän takia toimialat ja valiokunnat valmistelivat ja päättivät merkittävistä säästötoimista syksyn 2023 aikana. Valiokuntien päätösten jälkeen alijäämää oli edelleen 2,7 miljoonaa euroa vuodelle 2024. Kaupunginvaltuusto päätti, että talouden tasapainottamisen toimenpiteet jaksotetaan vuosille 2024-2026 siten, että kaupungin talous on tasapainossa vuoden 2026 tilinpäätöksessä. Tasapainottamistyöryhmään, ohjausryhmä, nimettiin jokaisesta poliittisesta ryhmästä ryhmäpuheenjohtaja, kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen puheenjohtajat sekä viranhaltijoista kaupunginjohtaja, hallintojohtaja ja talousjohtaja. Lisäksi nimettiin asiantuntijaryhmiä, joissa oli edustus niin päättäjistä kuin viranhaltijoista eri toimialoilta. Asiantuntijaryhmiä nimettiin kahdeksan (Tulot ja omaisuus sekä tytäryhtiöt, Työllisyys ja elinvoima sekä maahanmuutto, Varhaiskasvatus, Opetuspalvelut, Vapaa-aika ja osallisuus, Ruoka- ja puhdistuspalvelut, Kiinteistönhuolto, ulkoliikunta- ja yleisten alueiden hoito sekä maankäytön suunnittelu sekä Organisaatorakenne ja henkilöstö).

Talouden tasapainottamisen ohjausryhmä asetti tavoitteeksi kasvattaa toimintatuottoja minimissään 750 000 euroa ja vastaavasti toimintakuluja leikata 1 500 000 euroa vuoden 2024

talousarvion tasosta. Talouden tasapainottamisen toimenpiteiden täytäntöönpano edellyttää talousarviomuutoksia taloussuunnitelmaan 2024-2026 sekä osasta toimenpiteistä valtuuston erillisiä päätöksiä. Mikäli valtuusto hyväksyy talouden tasapainottamisen toimenpiteet, tullaan niiden toimenpiteiden osalta, mitkä vaativat valtuuston erillisiä päätöksiä, valmistelemaan valtuustolle päätökset (mm. muutokset palveluyksiköihin).

Kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä 6.5.2024 §33 talouden tasapainottamisen toimenpiteet:

<https://orimattilad10.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2024371-4>

sekä edellytti toimialoja täytäntöönpanemaan talouden tasapainottamisen toimenpiteet hallintosäännön toimivaltojen mukaisesti elokuun 2024 loppuun mennessä. Kaupunginvaltuusto päätti 6.5.2024 kokouksessaan erillisissä pykälissä mm. uudesta organisaatorakenteesta §34 ja §35, Luhtikylän koulun lakkauttamisesta § 36, Kuivannon koulun lakkauttamisesta §37, Järvikunnan koulun lakkauttamisesta §38, Päiväkotit Lilliputin ja perhepäivähoidon varakoti Peukaloisen lakkauttamisesta §39, Kuivannon päiväkotit Hepokatin lakkauttamisesta §40, palveluverkon suunnittelua koskevasta tiekartasta §41 sekä muista talouden tasapainottamiseen liittyvistä asioista § 42-46.

Lisäksi Orimattilan kaupungissa on käyty kaupunkitasoiset yhteistoimintaneuvottelut koskien koko kaupunkiorganisaatiota.

Valittaja hakee muutosta päätökseen: Orimattilan kaupunginvaltuusto 06.05.2024 § 37 Talouden tasapainottamisen toimenpiteet / Kuivannon koulun lakkauttaminen.

Valittaja vaatii, että Kuivannon koulua ei lakkauteta.

Valitusperusteet:

Päätöksenteossa mukana esteellisiä henkilöitä.

Päätökset rikkovat useita lainkohtia.

Valituskirjelmän kohta *Kaupunkilaisten vaikutusmahdollisuudet itseään koskevaan päätöksentekoon*

Valituksen mukaan jokaisella kaupunkilaisella on perustuslain mukaan tosiasialliset mahdollisuudet vaikuttaa ja osallistua päätöksentekoon. Näin ei valituksen mukaan ole tapahtunut.

Vastaus

Orimattilan kaupungin kaupunginhallituksen kokouksen 19.02.2024 § 72 mukaisesti kaupunkilaisia on osallistettu päätöksentekoon seuraavasti:

Orimattilassa toteutettiin huhtikuussa 2023 verkkoavoriihi, jossa kutsuttiin nykyiset opiskelijat, henkilöstö, vanhemmat ja päättäjät ideoimaan Orimattilan perusopetuksen tulevaisuutta. Tarkoitus oli kartoittaa opiskelijoiden, henkilöstön ja vanhempien tarpeita ja ajatuksia siitä, millä tavalla toteutettuna Orimattila tarjoaa parhaat mahdollisuudet koulutielle. Osallistujista noin 1600 oli oppijoita ja 490 aikuisia, heistä puolet huoltajia ja noin 30 prosenttia perusopetuksen henkilöstöä. Sivistysvaliokunta käsitteli 12.9. 2023 § 105 verkkoavoriihin tuloksia ja loppuraporttia ja päätti, että loppuraportti huomioidaan osana TA-arviointia ja palveluverkkosuunnitelmaa ja että tulokset toimivat myös osana lapsivaikutusten arviointia palveluverkkoselvityksessä.

Elokuussa 2023 tehtiin kysely niiden kuuden koulun huoltajille, joiden oppilasmäärät ovat pienimpiä ja/tai tilastojen mukaan eniten pienentymässä lähivuosina. Kyselyn tavoitteena oli lisätä tietoa huoltajien toiveista mahdollisten palveluverkkomuutosten osalta tilanteessa, jossa oman lapsen nykyinen lähikoulu jouduttaisiin lakkauttamaan. Kyselyyn vastasi yhteensä 170 nykyisten 1.-6. vuosiluokkien oppilaiden huoltajaa.

Kaupunginvaltuusto päätti 27.11.2023 (§ 81) talouden tasapainottamisryhmän perustamisesta sekä velvoitti kaupunginhallituksen nimeämään talouden tasapainottamisryhmän, jonka tehtävänä on valmistella talouden tasapainottamisen toimenpiteet valtuuston päätettäväksi helmikuussa 2024. Kaupungin strategian mukaisesti asukkaat osallistettiin säästöesityksien valmisteluun sähköisellä kyselyllä. Vastauksia saatiin 97 kappaletta. Vastaukset käsiteltiin ohjausryhmässä ja jokainen asiantuntijaryhmä käsitteli sekä huomioi omalta osaltaan saadut vastaukset.

Opetuspalveluiden asiantuntijaryhmä aloitti työskentelynsä 14.12.2023. Ohjausryhmältä saamansa toimeksiannon mukaan asiantuntijaryhmän tehtävänä oli esittää 31.1.2024 mennessä toimenpiteet, joilla opetuspalveluiden toimintakulut laskevat 700 000 euroa viimeistään vuonna 2025 vuoden 2024 talousarvioon verrattuna. Työryhmän tehtävänä oli myös esittää toimenpiteet, palveluverkon kehittämiseksi. Kehittäminen tuli sitoa vuositasolla tapahtuviin muutoksiin. Työryhmän tehtävänä oli niin ikään esittää toimenpiteet työhyvinvoinnin kehittämiseen opetuspalveluiden osalta. Asiantuntijaryhmä päätti 10.1.2024 esittää ohjausryhmälle

osana tarvittavia talouden tasapainotustoimia, että Luhtikylän koulun suunnitellun (1.8.2024 alk.) lakkauttamisen lisäksi Kuivannon koulu suljetaan 1.8.2025 ja Järvikunnan koulu 1.8. 2026 alkaen. Ohjausryhmä hyväksyi esityksen 16.1.2024 jatkovalmistelun pohjaksi osana talouden tasapainottamispakettia.

Ohjausryhmän 16.1.2024 päätöksen jälkeen käynnistettiin valmisteluun liittyvä osallistaminen ja ohjausryhmä päätti pyytää kaupunkistrategian mukaisesti kirjalliset lausunnot mahdollisiin koulujen lakkauttamisiin liittyen. Lausuntopyynnöt osoitettiin (23.1.2024) ko. koulujen oppilaskunnille, henkilöstölle, vanhempainyhdistyksille, eri työntekijäryhmiä edustaville ammattijärjestöille, Luhtikylän Nuorela Ry:lle, Kuivannon nuorisoseura ry:lle, Mallusjoen nuorisoseura ry:lle sekä Orimattilan kaupungin itäiselle ja läntiselle aluekumppanuuspöydille. Vapaamuotoiset lausunnot tuli toimittaa sähköpostitse tiistaina 6.2.2024 klo 15 mennessä osoitteella: kirjaamo@orimattila.fi.

Myllylän koululla järjestettiin 7.2.2024 avoin kuulemis- ja keskustelutilaisuus Luhtikylän, Kuivannon ja Järvikunnan koulujen tulevaisuuteen liittyen. Tieto tilaisuudesta välitettiin koulujen huoltajille ja henkilöstölle Wilma-järjestelmän kautta. Lisäksi tilaisuudesta tiedotettiin kaupungin www-sivuilla. Tilaisuuteen osallistui viranhaltijoita, päättäjiä ja huoltajia. Vastaavia tilaisuuksia oli järjestetty huoltajien toimesta jo aiemmin, 9.11. 2023 Luhtikylässä ja 14.11.2023 Myllylän koululla. Myös näihin tilaisuuksiin osallistui huoltajien lisäksi viranhaltijoita ja päättäjiä. Tilaisuudessa esiteltiin esityksen perustelut sekä keskusteltiin mm. huoltajien huolista ja näkemyksistä sekä lapsivaikutusten arvioinnin tuloksista.

Lapsivaikutusten arviointi tehtiin tammikuussa 2024 viikolla 5 Luhtikylän, Kuivannon ja Järvikunnan kouluilla. Kaupungin hyvinvointiopettaja osallisti jokaisen koulun eri luokka-asteiden oppilaat ryhmätyöskentelyyn. Ryhmissä keskusteltiin ja kirjattiin asioita omasta nykyisestä koulusta, koulunkäynnistä yleensä, koulumatkoista ja mahdollisista uuteen kouluun siirtymisen vaikutuksista. Lasten tuotoksissa nousi esiin kaveriasiat, koulumatkat, harrastusmahdollisuudet ja oppimisympäristöt.

Kaupunginhallituksen päätöksen 6.5.2024 § 37 liitteenä ovat lausunnot (liitteet 44-45, 47-58, 61, 68) ja kannanotot (liitteet 59-60, 62-67).

Edellä mainitun perusteella lausutaan, että kaupungin asukkaita on osallistettu laajasti Kuivannon koulun lakkauttamista koskevan päätöksenteon valmistelussa.

Valituskirjelmän kohta *Vaikutusten arvioinnin puutteellisuudet*

Valituksen mukaan lapsivaikutusten arvioinnista on jäänyt kokonaan puuttumaan todelliset tutkitut vaikutukset lapsen terveyteen, turvallisuuteen, oppimiseen ja hyvän arkeen (eli lapsen etu) tai niitä on radikaalisti vähätelty. Valituksen mukaan lapsivaikutusten arvioinnissa ainoa kohta, johon huoltajilta oli kysytty yhtään mitään, oli kysely, jossa kysyttiin, mihin kouluun huoltaja laittaisi lapsen, jos lähikoulu lakkautetaan. Lisäksi lapsivaikutusten arvioinnissa oli valituksen mukaan virheellisiä lukuja. Valituksen mukaan kaupunginvaltuuston kokouksessa kävi ilmi, että päätöksestä aiheutuvia kustannuksia ei ole selvitetty oppilaiden kuljetuskustannusten osalta lainkaan. Valituksen mukaan valtuustossa näistä päätöksistä äänestämässä oli myös koulukyytejä ajavan taksiyrityksen omistaja.

Vastaus

Kaupunginhallituksen päätöksen 6.5.2024 § 37 liitteenä on lapsivaikutusten arvioinnin prosessikuvaus (liite 46) ja lapsivaikutusten arviointi (liite 47). Lapsivaikutusten arvioinnissa (liite 47) huomioidaan vaihtoehtojen (koulu lakkautetaan, koulua ei lakkauteta) vaikutuksia lapsen terveyteen, turvallisuuteen, oppimiseen ja hyvään arkeen.

Myllylän koululla järjestettiin 7.2.2024 avoin kuulemis- ja keskustelutilaisuus Luhtikylän, Kuivannon ja Järvikunnan koulujen tulevaisuuteen liittyen. Tieto tilaisuudesta välitettiin koulujen huoltajille ja henkilöstölle Wilma-järjestelmän kautta. Lisäksi tilaisuudesta tiedotettiin kaupungin www-sivuilla. Tilaisuuteen osallistui viranhaltijoita, päättäjiä ja huoltajia. Vastaavia tilaisuuksia oli järjestetty huoltajien toimesta jo aiemmin, 9.11. 2023 Luhtikylässä ja 14.11.2023 Myllylän koululla. Myös näihin tilaisuuksiin osallistui huoltajien lisäksi viranhaltijoita ja päättäjiä. Tilaisuudessa esiteltiin esityksen perustelut sekä keskusteltiin mm. huoltajien huolista ja näkemyksistä sekä lapsivaikutusten arvioinnin tuloksista.

Lapsivaikutusten arvioinnissa (liite 47) todetaan koulukuljetusten kustannuksista: ”Koulujen lakkauttaminen lisää koulukuljetuskustannuksia. Joidenkin kustannusten ennakointi on erittäin haastavaa, sillä asiaan voi liittyä esimerkiksi vuosittaiset tai

pidemmän ajan suhdannevaihtelut (esim. polttoaineiden hinta, joka vaikuttaa koulukuljetuskilpailutusten tarjouksiin), joita ei voi ennakoita tarkasti.”

Koska valtuusto ei koulun lakkauttamisesta päättäessään tehnyt päätöstä kuljetusten järjestämisestä, asia ei koske päätöksentekoon osallistunutta taksiryttäjää siten henkilökohtaisesti, että hän olisi ollut asiassa esteellinen.

Kuivannon koulun lakkauttamista koskevassa päätöksenteossa lapsivaikutuksia on arvioitu päätöksenteon kannalta riittävän monipuolisesti ja huoltajat on osallistettu lapsivaikutusten tulosten käsittelyyn. Myös koulukuljetuskustannusten ennakointiin liittyviin vaikeuksiin on otettu kantaa.

Valituskirjelmän kohta *Lakisääteisten velvollisuuksien toteuttaminen*

Valituksen mukaan perusopetus tulee kunnassa järjestää perusopetuslain (1998) mukaan siten, että oppilaiden koulumatkat ovat mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä. Opetusjärjestelyissä tulee ottaa sensitiivisesti huomioon oppilaiden erilaiset ikäkaudet ja edellytykset. Opetusjärjestelyiden pitää tukea jokaisen lapsen tervettä kasvua ja kehitystä. Lain mukaan alle 13-vuotiaan päivittäinen koulumatka ei saa kestää yli 2,5 tuntia. Tämä kaksi ja puoli tuntia tarkoittaa perusopetuslaissa lähinnä poikkeustilanteesta johtuvaa syytä – se ei ole normi, johon opetuksen järjestäjän tulee tietoisesti pyrkiä. Valituksen mukaan päätösvalmisteluissa ei ole selvitetty, mihin kouluun lapset menisivät ja mikä heidän koulumatka-aikansa tulisi olemaan.

Vastaus

Lapsivaikutusten arvioinnissa (liite 47) todetaan koulumatkan kestosta:

”Koulujen mahdollinen lakkauttaminen tarkoittaa sitä, että lapset tulevat kulkemaan takseilla ja busseilla päivittäin. Osan oppilaista on mahdollista käyttää olemassa olevia runkolinjoja, osa tarvitsee lisäksi liityntäkuljetuksia bussipysäkeille. Joissakin tapauksissa koulumatkaan käytettävä lakisääteinen aika (2,5 h) ylittyy käytettäessä bussikuljetusta, jolloin näissä tilanteissa tullaan tarvitsemaan suoria taksikuljetuksia joko sekä aamulla että iltapäivällä tai vain toisena. Tällä hetkellä lakkautusuhan alla olevien koulujen oppilasta koulukuljetuksen piirissä on yhteensä 96/137 oppilasta (70,1 %). Koulumatkaan liittyy aina

omavastuuosuus, jonka lapsi kulkee ikätasosta ja reitin turvallisuudesta riippuen noutopisteelle.”

Lapsivaikutusten arvioinnissa (liite 47) todetaan koulumatkoista ja odotusajoista seuraavasti:

”Kuljetusoppilaiden määrä lisääntyy. Mahdolliset pitenevät koulumatka-ajat vähentävät lasten vapaa-ajan määrää. Vapaa-ajan määrän kannalta on tärkeää pystyä suunnittelemaan koulumatkat ja odotusajat mahdollisimman hyvin. Tämä tarkoittaa yhteistyötä kaikkien koulujen ja kuljetusjärjestelijöiden suhteen. Odotusajoille voi olla mahdollista suunnitella esimerkiksi läksyparkkia, kerhoja, tukiopetusta tai lepäämisen mahdollisuutta. Kuljetuksen osalta kouluuntulo- ja lähtöajan olisi hyvä olla mahdollisimman lähellä koulunkäyntiaikoja, jolloin lapsen koulupäivä ei pitene odotusajan vuoksi lisää huomattavasti.”

Kuivannon koulun oppilaiden tulevasta koulusta todetaan kaupunginhallituksen kokouksessa 19.02.2024 § 72 seuraavasti:

”Elokuussa 2023 tehtiin kysely niiden kuuden koulun huoltajille, joiden oppilasmäärät ovat pienimpiä ja/tai tilastojen mukaan eniten pienentymässä lähivuosina. Kyselyn tavoitteena oli lisätä tietoa huoltajien toiveista mahdollisten palveluverkkomuutosten osalta tilanteessa, jossa oman lapsen nykyinen lähikoulu jouduttaisiin lakkauttamaan. Kyselyyn vastasi yhteensä 170 nykyisten 1.-6. vuosiluokkien oppilaiden huoltajaa. Kyselyn tulokset liitteenä (liite). Kuivannon koulun osalta kyselyssä ei erikseen mainittu lähikouluvaihtoehtona Virenojan koulua, joka myöhemmässä valmistelussa on noussut ensisijaiseksi vaihtoehdoksi. Tämä johtuu mm. syksyn 2023 aikana muuttuneesta neuvottelutilaneesta Lahden kanssa sekä toistaalta tarkentuneesta oppilasmäärälaskennasta oman kouluverkon mahdollisuuksien osalta.” (Kaupunginhallitus 19.02.2024 § 72)

Sivistysvaliokunnan kokouksessa 16.04.2024 § 48 todetaan Kuivannon koulun oppilaiden huoltajien lähikoulusta:

”Sivistysvaliokunta päätti kokouksessaan 18.3. 2024 kysyä vielä uudelleen Kuivannon koulun huoltajien lähikoulutoiveita, jos Kuivannon koulu päätettäisiin lakkauttaa. Kyselyn tulokset ovat liitteenä.”

Sivistysvaliokunnan kokouksessa 10.04.2024 § 48 tehtiin Kuivannon koulun oppilaille osoitettavan lähikoulun valmistelusta seuraava päätös:

”Sivistysvaliokunta päätti luopua suunnitelmasta sijoittaa kaikki Kuivannon koulun oppilaat Virenojan kouluun. Tämän seurauksena kaikkia Kuivannon koulun oppilaita ei voida sijoittaa jatkossa samaan kouluun. Neuvotteluja Lahden kaupungin kanssa jatketaan edelleen Rakokiven koulun osalta. Muut koulut joihin oppilaita lähtökohtaisesti tullaan sijoittamaan ovat keskustan lähikoulualueen koulut sekä Vuorenmäen koulu.

Sivistysvaliokunta jatkaa Kuivannon koulun oppilaaksi ottoalueeseen ja lähikoulujen osoittamiseen liittyvää valmistelua vuoden 2024 aikana siten, että asiasta päätetään viimeistään tammikuussa 2025. Oppilaiden sijoittamisessa tuleviin lähikouluihinsa pyritään huomioimaan oppilaiden ja huoltajien toiveet, mutta myös yleiset oppilaaksi ottoa koskevat periaatteet, käytettävissä olevat koulujen tilat/vaihtoehdot sekä taloudelliset näkökohdat.”

Päätöksenteon valmistelussa on tunnistettu koulun lakkauttamisen vaikutuksia koulumatkan kestoon ja esitetty ratkaisuja. Lakkautettavan Kuivannon koulun oppilaiden uuden lähikoulun osoittamiseen liittyvää valmistelua jatketaan vuoden 2024 aikana.

Valituskirjelmän kohta *Yhdenvertaisuus*

Valituksen mukaan päätös asettaa kaupunkilaiset, niin lapset kuin lasten vanhemmat, huomattavan eriarvoiseen asemaan heidän asuinpaikkansa mukaan. Lapsen etua ei ole otettu huomioon.

Vastaus

Kaupunginhallituksen kokouksen 19.02.2024 § 72 todetaan kouluverkosta:

”Voimassa olevan koulutuslainsäädännön mukaan kunta on vastuussa koulutuksen järjestämisestä ja kehittämisestä. Oppilasmäärien muutokset, kaavoituspolitiikka ja kunnan yleinen taloustilanne vaikuttavat kunnan kouluverkkoon. Kunnassa voi tulla tilanne, jolloin oppilaspaikkoja tarvitaan lisää tai vastaavasti oppilaspaikkoja on vähennettävä kouluja yhdistämällä tai lakkauttamalla. Kouluverkkoa koskevat päätökset, kuten koulun lakkauttaminen, ovat kunnan päätösvaltaan kuuluvia asioita. Hallintolain 31 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Koulun lakkauttamista koskevassa päätöksenteossa kunta opetuksen

järjestäjänä arvioi, mitä selvityksiä se päätöksen valmistelemiseksi tarvitsee. Päätös voi perustua kunnan kouluverkkoa koskevaan selvitykseen tai muihin selvityksiin. Lakkautuspäätöksen perusteluna ovat yleensä oppilasmäärien muutokset, taloudelliset tekijät tai opetuksen järjestelyjä koskevat seikat. Asian valmistelussa ja käsittelyssä on lisäksi huomioitava hallintolain 41 §:ssä säädetty vaikuttamismahdollisuuksien varaaminen sekä varmistettava, että käsittelyyn ei osallistu esteellisiä henkilöitä.”

Orimattilassa tehtiin mittava palvelu-/kouluverkkoselvitys vuosien 2019-2020 aikana. Selvitys johti kesäkuussa 2020 kaupunginvaltuuston päätöksen usean koulun lakkauttamisesta / yhdistämisestä vuosien 2021-2025 aikana. Kouluverkkoa koskevat päätökset päätettiin kuitenkin keväällä 2021 valtuuston päätöksillä peruuttaa.

Kaupunginhallitus päätti uuden palveluverkko-selvityksen käynnistämisestä 24.1.2022. Kevään 2022 aikana tehdyn valmistelun perusteella kaupunginvaltuusto hyväksyi palveluverkon suunnittelua ohjaavat periaatteet 6.6.2022 § 43. Kyseiseen dokumenttiin on sisällytetty tietoa mm. oppilasmäärien ja palvelutarpeen muutoksista, kuvaus nykyisestä palveluverkosta ja kiinteistöistä, taloudesta ja elinvoimasta sekä toiminnan laadusta ja vaikuttavuudesta.

Palveluverkon suunnittelua ohjaavina periaatteina valtuusto vahvisti 6.6.2022 kokonaisuuden, joka koostuu neljästä osasta: 1) palvelutarve- ja muodot, 2) kiinteistöt, 3) talous- ja elinvoima sekä 4) toiminnan laatu ja vaikuttavuus. Dokumentin luvussa 3.1. todetaan mm.: "Varhaiskasvatus- ja opetuspalvelut tulee jatkossa tuottaa riittävän kokoisissa yksiköissä. Perusopetuksessa koulun minimikoko muut palveluverkon suunnittelua ohjaavat periaatteet huomioiden väh. 3 ryhmää / 50 oppilasta, keskustassa ja muilla mahdollisilla kasvavilla alueilla minim. väh. 6 ryhmää / 120 oppilasta + 20 oppilasta (esiopetus). Palveluverkkoa ohjaavissa periaatteissa tulee huomioida myös toiminnan laatuun ja vaikuttavuuteen vaikuttavat tekijät. Näitä erityisesti varhaiskasvatus- ja opetuspalveluissa ovat: Tasavertaiset oppimisympäristöt, oppimisen tuen ja oppilashuollon toteutuminen, harrastustoiminnan ja digitalisaation edistäminen sekä työvoiman saatavuus ja pysyvyys".

Valituksen johdosta lausutaan, että palveluverkkoa ohjaavissa periaatteissa on huomioitu tasavertaiset oppimisympäristöt eräänä toiminnan laatuun ja vaikuttavuuteen vaikuttavana tekijänä ja että Kuivannon koulun lakkauttamista koskevan päätöksenteon

valmistelussa on toteutettu lapsivaikutusten arviointi, joka tuottaa päätöksenteon tueksi perusteltua tietoa siitä, millainen päätösvaihtoehto olisi kokonaisvaikutuksiltaan paras lasten edun näkökulmasta.

Valituskirjelmän kohta *Lapsen oikeudet*

Valituksessa viitataan lastensuojelulakiin, jonka mukaan lasten olosuhteita ei saa heikentää ja jonka mukaan kunnan on seurattava ja edistettävä lasten ja nuorten hyvinvointia sekä poistettava kasvuolojen epäkohtia ja ehkäistävä niiden syntymistä. Valituksen mukaan lähikoulun lakkauttaminen heikentää lasten olosuhteita ja altistaa terveydellisille ongelmille, oppimisvaikeuksille ja kiusaamiselle. Koulukuljetukset lisääntyvät ja kuljetusten aikana lapset ovat vailla valvontaa. Koulukuljetuksiin käytettävä aika lisääntyy, mikä mahdollistaa oppilaat häirinnälle ja kiusaamiselle. Koulukuljetusten lisääntyessä myös lasten istumisen määrä tulee päivän aikana lisääntymään, mikä vähentää luontaista liikkumiseen käytettävää aikaa. Muutostilanteessa lapsilla, joilla on ollut paljon poissaoloja, on mahdollisesti suurempi riski koulupudokkuuteen. Huomioitavaa on heikommassa asemassa olevien lasten mielenhyvinvoinnista huolehtiminen ahdistuneisuuden lisääntymisen näkökulmasta, kun ympäristö muuttuu pienestä suuremmaksi. Päätös, joka heikentää lasten olosuhteita ei siis voi olla lain mukainen päätös. Valituksen mukaan tulisi olla huolellisesti selvitettyinä ne toimenpiteet, joilla lasten oikeuksien toteutuminen varmistetaan ja kuka niistä toimialueella vastaa.

Vastaus

Lapsivaikutusten arvioinnin avulla voidaan selvittää, millaisia hyötyjä tai haittoja erilaisilla lapsiin kohdistuvilla päätöksillä aiheutetaan. Kuivannon koulun lakkauttamista koskevassa päätöksenteossa on toteutettu lapsivaikutusten arviointi, jossa on tunnistettu koulun lakkauttamiseen ja säilyttämiseen liittyviä hyötyjä ja haittoja. Lapsivaikutusten arviointi on tuottanut päätöksenteon tueksi tietoa siitä, millainen päätösvaihtoehto olisi kokonaisvaikutuksiltaan paras lasten edun näkökulmasta.

Valituskirjelmän kohta *Valtuutettujen oikeudet ja velvollisuudet*

Valituksen mukaan päättäjillä pitää päätöstä tehdessään olla käytössään kaikki olennainen ja oikea tieto päätettävästä asiasta. Valituksen mukaan näin ei ole tässä tapauksessa ollut. Päätökset perustuvat vahvasti siihen oletukseen, että palveluverkkoa

supistamalla tulisi mystisesti jostain säästöjä. Valituksen mukaan missään vaiheessa ei ole pystytty osoittamaan, että säästöjä tulisi, saati että ne kompensoisivat aiheutetut haitat ja kustannukset, tai jos sellaisia laskelmia on tehty, niitä ei ole annettu edes kaikille valtuutetuille.

Vastaus

Kaupunginhallituksen pöytäkirjassa 06.05.2024 § 37 kuvaillaan päätöksen teon taustoja:

Orimattilassa tehtiin mittava palvelu-/kouluverkkoselvitys vuosien 2019-2020 aikana. Selvitys johti kesäkuussa 2020 kaupunginvaltuuston päätöksen usean koulun lakkauttamisesta / yhdistämisestä vuosien 2021-2025 aikana. Kouluverkkoa koskevat päätökset päätettiin kuitenkin keväällä 2021 valtuuston päätöksillä peruuttaa.

Kaupunginhallitus päätti uuden palveluverkko-selvityksen käynnistämisestä 24.1.2022. Kevään 2022 aikana tehdyn valmistelun perusteella kaupunginvaltuusto hyväksyi palveluverkon suunnittelua ohjaavat periaatteet 6.6.2022 § 43. Kyseiseen dokumenttiin on sisällytetty tietoa mm. oppilasmäärien ja palvelutarpeen muutoksista, kuvaus nykyisestä palveluverkosta ja kiinteistöistä, taloudesta ja elinvoimasta sekä toiminnan laadusta ja vaikuttavuudesta.

Palveluverkon suunnittelua ohjaavina periaatteina valtuusto vahvisti 6.6.2022 kokonaisuuden, joka koostuu neljästä osasta: 1) palvelutarve- ja muodot, 2) kiinteistöt, 3) talous- ja elinvoima sekä 4) toiminnan laatu ja vaikuttavuus.

Palveluverkkoa ohjaavia periaatteiden hyväksymisen jälkeen kesäkuussa 2022 koulu-/palveluverkkoasioita on käsitelty mm. useissa valtuustoseminaareissa, sivistysvaliokunnan iltakoulussa (syyskuu -23) sekä vuosien 2023 ja 2024 talousarvion käsittelyn yhteydessä.

Kaupunginvaltuusto päätti 27.11. 2023 (§ 81) talouden tasapainottamisryhmän perustamisesta sekä velvoitti kaupunginhallituksen nimeämään talouden tasapainottamisryhmän, jonka tehtävänä on valmistella talouden tasapainottamisen toimenpiteet valtuuston päätettäväksi helmikuussa 2024.

Kaupunginhallitus päätti 4.12.2023 (§395) nimetä taloudentasapainottamisen ohjausryhmän varsinaiset jäsenet ja asiantuntijajäsenet sekä nimetä asiantuntijaryhmien jäsenet.

Opetuspalveluiden asiantuntijaryhmä aloitti työskentelynsä 14.12.2023. Ohjausryhmältä saamansa toimeksiannon mukaan asiantuntijaryhmän tehtävänä oli esittää 31.1. 2024 mennessä toimenpiteet, joilla opetuspalveluiden toimintakulut laskevat 700 000 euroa viimeistään vuonna 2025 vuoden 2024 talousarvioon verrattuna. (Toimintakulujen leikkaus voi olla maltillisempi, mikäli vastaavasti toimintatuottoja nostetaan saman verran.) Työryhmän tehtävänä oli myös esittää toimenpiteet, palveluverkon kehittämiseksi. Kehittäminen tuli sitoa vuositasolla tapahtuviin muutoksiin. Työryhmän tehtävänä oli niin ikään esittää toimenpiteet työhyvinvoinnin kehittämiseen opetuspalveluiden osalta. Opetuspalveluiden asiantuntijaryhmä kokoontui yhteensä neljä kertaa joulukuun-tammikuun aikana. Asiantuntijaryhmä päätti 10.1.2024 esittää ohjausryhmälle osana tarvittavia talouden tasapainotustoimia, että Luhtikylän koulun suunnitellun (1.8. 2024 alk.) lakkauttamisen lisäksi Kuivannon koulu suljetaan 1.8. 2025 ja Järvikunnan koulu 1.8. 2026 alkaen. Ohjausryhmä hyväksyi esityksen 16.1.2024 jatkovalmistelun pohjaksi osana talouden tasapainottamispakettia.

Kaupunginhallituksen kokouksen 06.05.2024 § 37 liitteessä 43 on osoitettu tasapainottamistoimenpiteillä tavoiteltavat säästöt.

Orimattilan kaupunki toivoo lasten edun näkökulmasta, että Hämeenlinnan hallinto-oikeus käsittelee asian mahdollisimman nopeasti, jotta kaupungille jää riittävästi aikaa opetus- ja kuljetusjärjestelyihin.